

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง **ต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม : การออกแบบเพื่อสื่อเอกลักษณ์พื้นถิ่น** จากงานจิตรกรรมฝาผนังไทย เน้นในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลทั่วไปที่เกิดจากการเรียนรู้ภาพจิตรกรรมไทยจากต้นแบบผลิตภัณฑ์ จึงต้องศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นหลัก และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารร่วมกับข้อมูลภาคสนามเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ **ในความมุ่งหมายข้อที่ 1** เพื่อศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยที่แสดงเอกลักษณ์ภาคเหนือและภาคกลางในการสื่อกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมผ่านต้นแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยการสำรวจภาพจิตรกรรมฝาผนังภาคเหนือภาคกลาง จากเอกสารทางวิชาการที่มีการค้นคว้าไว้ก่อนแล้วจึงสำรวจภาคสนามเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษานำมาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมของภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยเพื่อสร้างการเรียนรู้ต่อไป **ในความมุ่งหมายข้อที่ 2** เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม ที่มีการเลียนแบบหรือนำเรื่องราวของภาพจิตรกรรม ฝาผนังมาใช้เขียนประกอบบนผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยการสำรวจผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้ว และใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริโภคทั่วไปเพื่อหาความต้องการด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่มีความร่วมสมัยเหมาะสมและสื่อการเรียนรู้ได้ดี เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาให้ดีขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคทั้งด้านความงามและการสื่อการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมที่ดีงาม **ในความมุ่งหมายข้อที่ 3** เพื่อสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมให้มีความร่วมสมัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบร่างผลิตภัณฑ์ แบบทดสอบความพึงพอใจกับนักออกแบบ ผู้บริโภคทั่วไป เพื่อให้ทราบความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมจากการที่ได้ออกแบบมาแล้วโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง **ต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม : การออกแบบเพื่อสื่อเอกลักษณ์พื้นถิ่น** จากงานจิตรกรรมฝาผนังไทย เน้นในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลทั่วไปที่เกิดจากการเรียนรู้ภาพจิตรกรรมไทยจากต้นแบบผลิตภัณฑ์ จึงต้องศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นหลัก และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารร่วมกับข้อมูลภาคสนามเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยที่แสดงเอกลักษณ์

ภาคเหนือและภาคกลางในการสื่อกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมผ่านต้นแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยการสำรวจภาพจิตรกรรมฝาผนังภาคเหนือ ภาคกลาง จากเอกสารทางวิชาการที่มีการค้นคว้าไว้ก่อนแล้วจึงสำรวจภาคสนามเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา นำมาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมของภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยเพื่อสร้างการเรียนรู้ต่อไป เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม ที่มีการเลียนแบบหรือนำเรื่องราวของภาพจิตรกรรม ฝาผนังมาใช้เขียนประกอบบนผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจะศึกษาด้วยการสำรวจผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้ว และใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริโภคทั่วไปเพื่อหาความต้องการด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่มีความร่วมสมัยเหมาะสมและสื่อการเรียนรู้ได้ดี เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาให้ดีขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคทั้งด้านความงามและการสื่อการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมให้มีความร่วมสมัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ แบบร่างผลิตภัณฑ์ แบบทดสอบความพึงพอใจกับนักออกแบบ ผู้บริโภคทั่วไป เพื่อให้ทราบความ พึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมจากการที่ได้ออกแบบมาแล้ว

3.2 ขั้นตอนการทำวิจัย

3.2.1. ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทางวัฒนธรรมด้านผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม ด้านภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา วิจัย และเก็บข้อมูล

3.2.2. สำรวจแหล่งที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม ในภาคเหนือและภาคกลาง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2. 3.ออกแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่มีความร่วมสมัย โดยใช้สัมภาษณ์กลุ่มนักออกแบบ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศิลปินด้านจิตรกรรมไทย

3.2.4. รวบรวมแบบสัมภาษณ์เพื่อแยกข้อมูลในแต่ละหัวเรื่อง

3.2.5. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม

3.2.6. ออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม

3.2.7. ทดสอบความพึงพอใจ

3.2.8. สรุปผล เสนอแนะ และอภิปรายผล

3.3 การกำหนดสถานที่ในการทดลอง / เก็บข้อมูล

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่การวิจัยตามการแบ่งเขตภูมิภาค คือ ภาคเหนือ และภาคกลาง จากจังหวัดที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยที่สามารถแสดงเอกลักษณ์ความเป็นแบบเฉพาะของพื้นที่ได้ดี โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น อายุจิตรกรรมไม่เกินพุทธศตวรรษที่ 25 เรื่องราวลักษณะของภาพ การแต่งกาย องค์ประกอบสถาปัตยกรรม และฝีมือช่าง เพื่อสร้างความสนใจและเป็นตัวแทนในการสื่อการรับรู้และการเรียนรู้ได้ง่ายที่สุด โดยเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนภาคเหนือ คือ จังหวัดน่าน ภาคกลาง คือ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีภาพจิตรกรรมไทยที่สื่อเอกลักษณ์ความเป็นแบบเฉพาะได้ดี สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยและสร้างเป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวจิตรกรรมไทยได้ง่าย และชัดเจน

ลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมที่แสดงเอกลักษณ์ภาคเหนือ รูปแบบการเขียนบุคลิก หน้าตา ใบหน้ากลมเป็น คิ้วดำหนา ตาเรียวยาว ปากระบายสีแดง เน้นเส้นร่องแก้มระหว่างปากและจมูก การแต่งกาย ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นลายน้ำไหล เก่ามวยผมมีดอกไม้ประดับ แสดงอากัปกิริยาคำรงชีวิตแบบล้านนา เช่น ทอผ้า หาบน้ำ ฯลฯ ส่วนผู้ชายนุ่งผ้าเตี่ยวสีกลายที่โคนขา สวมขามวน ผมทรงหลักแจวหรือทรงมหาดไทย อาจมีดอกไม้เสียบที่ดั้งหูด้วย (ลานหู)

ลักษณะเด่นของจิตรกรรมที่แสดงเอกลักษณ์ภาคกลาง แสดงลักษณะการเขียนใบหน้ารูปไข่ เขียนเส้นคิ้ว ตา จมูก ปาก เล็กประณีต ตามแบบแผนประเพณี การแต่งกายชาวบ้านนุ่งผ้าลายดอกหรือสีพื้น ทรงผมทรงมหาดไทย ผู้หญิงทรงดอกกระพุ่ม เปลือยกายมีสไบพาดเฉียง ส่วนเรื่องราวที่เป็นส่วนประกอบภาพ เช่น ปราสาทราชวัง แสดงความเป็นเรือนไทย มีหลังคาทรงจั่ว ฯลฯ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมักจะมีให้เห็นเสมอในจิตรกรรมภาคกลาง โดยเฉพาะที่จัดว่างามและเป็นเอกลักษณ์คือภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม ธนบุรี ซึ่งเขียนในครั้งหลังของพุทธศตวรรษที่ 24 เมื่อพิจารณาลักษณะภาพเขียนน่าจะเขียนโดยช่างหลายคนในระยะต่าง ๆ กัน ในบรรดาภาพเรื่องเวสสันดรชาดก ตั้งแต่ผนังเบื้องหลังพระประธานไปจนสุดผนังด้านข้างนั้น มีอยู่หลายภาพที่สวยงามเป็นพิเศษ ภาพที่งามที่สุดภาพหนึ่งก็คือ ตอนที่พระเวสสันดรกำลังลาพระชนกชนนีของพระองค์ ภาพนี้แสดงความรู้สึกที่น่าสงสารได้ชัดเจน ทั้งสิ่งที่ใช้ก็สวยงามด้วย ภาพขบวนเสด็จของพระนางสิริมหามายาทางด้านซ้ายมือของผนังด้านหน้า เป็นภาพที่สื่ออารมณ์เชิงสุนทรียศาสตร์ได้ดี คือ ขบวนเสด็จประกอบด้วยช้างหลายเชือกกำลังเดินอย่างได้จังหวะตามแนวที่คดโค้งไปมา บรรดาคนขี่อยู่หลังช้างต่างก็กำลังส่งเสียงคุยและรื่นเริงกันในท่าที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่างที่สุด นับได้ว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตของไทยได้อย่างน่าอัศจรรย์

กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ในการวิจัยนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรที่ศึกษาคือ

กลุ่มผู้รู้ คือ นักออกแบบ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศิลปินด้านจิตรกรรมไทย เนื่องจากบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม สามารถให้ข้อมูลด้านการออกแบบและเรื่องราวจิตรกรรมไทยได้

กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ช่างเขียนภาพจิตรกรรมไทย เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเขียนจิตรกรรมฝาผนังจากพื้นที่ที่มีลักษณะแบนราบกับพื้นที่ที่เป็นรูปทรงต่างๆ

กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริโภคทั่วไป เพื่อสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมจากการได้เห็นต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมจากภาพจิตรกรรมไทย

กลุ่มภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงดังนี้

1. ภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังภาคเหนือ คือวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน เนื่องจากลักษณะของภาพแสดงเอกลักษณ์ภาคเหนือได้ชัดเจนจากรูปบุคคล วัฒนธรรมการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนมีบรรยากาศของความสนุกสนาน ฯลฯ ส่วนจิตรกรรมไทยภาคกลาง เลือกจากสมัยคลาสสิกของจิตรกรรม คือ วัดสุวรรณาราม บางกอกน้อย กรุงเทพฯ เนื่องจากถูกยกย่องว่าเป็นภาพจิตรกรรมที่เขียนได้อย่างมีแบบแผนของภาคกลางที่สุด ด้วยลักษณะของจิตรกรรมได้แสดงความเป็นรัตนโกสินทร์อย่างแท้จริง

2. กลุ่มผู้รู้ จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1 นักออกแบบ คือ สุทธิญา หนูชูแก้ว เป็นนักออกแบบผลิตภัณฑ์จากร้าน “ร้อยหนึ่งพันเก้า” เนื่องจากเป็นผู้ที่มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาที่มีลักษณะร่วมสมัยได้ดี

2.2 อาจารย์จากมหาวิทยาลัย คือ อาจารย์วิรัช รักษาดี จากวิทยาลัยเพาะช่าง เขียนภาพจิตรกรรมแนวภาคกลางที่สื่ออารมณ์สุนทรีศาสตร์ได้ชัดเจน และอาจารย์เกรียงไกร เมืองมูล จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เป็นตัวแทนของอาจารย์ที่เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังล้านนา

2.3 ศิลปินด้านจิตรกรรมไทย คือ อาจารย์พรชัย ไจมา ซึ่งเป็นผู้ที่ชำนาญในการถ่ายทอดเอกลักษณ์ล้านนาได้ชัดเจนและนายกังวานไพโร ชมพูพื้น เป็นตัวแทนของศิลปินที่เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังภาคกลางได้อย่างปราณีต

3. กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 5 คน คือ ช่างเขียนภาพจิตรกรรมไทยอาชีพ ที่มีทักษะความชำนาญ ได้แก่ นายสถาพร เครือวัลย์ นายทรงฤทธิ์ เหมือยพรม นายณอมศักดิ์ สมเหมาะ

นายเกรียงศักดิ์ ทองใสพร นางสาวศิรรัตน์ แก้วศิริ จำนวน 5 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเขียนจิตรกรรมฝาผนังจากพื้นที่ที่มีลักษณะแบนราบกับพื้นที่ที่เป็นรูปทรงต่างๆ

4. กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 20 คน ที่ ร้านโฮมโปร รังสิต ผู้บริโภคทั่วไปที่ร้านขายของที่ระลึกหน้าวัดภูมินทร์จังหวัดน่าน จำนวน 20 คน

ในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ คัดเลือกจากผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงความงาม มีสีสัน และโน้มน้าวจิตใจผู้บริโภคได้ง่าย ส่วนในการกำหนดให้เป็นโคมไฟตั้งพื้น โคมไฟติดผนัง และโคมไฟแขวนเพดาน เนื่องจากสามารถเข้าถึงทุกโอกาสทั้งการนั่ง นอน ยืน เดิน และสามารถวางประดับได้ทุกมุมของบ้าน สามารถเห็นได้ง่ายนำมาสู่การเรียนรู้จากการพบเห็นอยู่เป็นประจำ

ตาราง 2 แสดงรายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก						
ผู้รู้ / ผู้ปฏิบัติ / ผู้เกี่ยวข้อง						
ความมุ่งหมาย	วิธีคัดเลือก	ภาครัฐ	เอกชน	จำนวน	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยที่แสดงเอกลักษณ์ภาคเหนือและภาคกลางในการสื่อกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมผ่านต้นแบบผลิตภัณฑ์	เจาะจง	-	-	2 แห่ง	-ภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน -ภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยวัดสุวรรณาราม กรุงเทพมหานคร	-กล้องถ่ายรูป -ภาพร่างบันทึก รายละเอียดประกอบ

ความมุ่งหมาย	วิธี คัดเลือก	ภาครัฐ	เอกชน	จำนวน	รายละเอียดกลุ่ม ตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้
2. เพื่อออกแบบ ผลิตภัณฑ์เชิง วัฒนธรรม ที่มี การเลียนแบบ หรือนำเรื่องราว ของภาพ จิตรกรรม ฝาผนังมาใช้ เขียนประกอบ บนผลิตภัณฑ์	เจาะจง (ผู้รู้)	2	1 2	5	-นักออกแบบ -อาจารย์มหาวิทยาลัย -ศิลปินด้านจิตรกรรม ไทย	
	เจาะจง (ผู้เกี่ยวข้อง)	-		20	ผู้บริโภคทั่วไป ร้านโฮมโปร รังสิต	-แบบสัมภาษณ์ -แบบสังเกต
	เจาะจง (ผู้เกี่ยวข้อง)			20	ผู้บริโภคทั่วไป ที่ร้านขายของที่ระลึก หน้าวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน	แบบสัมภาษณ์ -แบบร่าง ผลิตภัณฑ์ -แบบทดสอบ ความพึงพอใจ
	(ผู้ปฏิบัติ)			5	-ช่างเขียนจิตรกรรม ไทย	-สนทนากลุ่ม -แบบแสดงรูป ด้าน -ภาพเหมือน ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นการศึกษาความต้องการด้านรูปแบบ

1.1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้แบบสัมภาษณ์นักออกแบบเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัย และสัมภาษณ์บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ในการทำหน้าที่เป็นสื่อการรับรู้เรื่องราววัฒนธรรมจากภาพยนตร์กรรมไทย

1.2 สนทนากลุ่มกับศิลปินด้านจิตรกรรมไทยเกี่ยวกับลักษณะภาพที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะของภาคเหนือ ภาคกลาง

1.3 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้สังเกตพฤติกรรมบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมจากต้นแบบผลิตภัณฑ์

1.4 แบบทดสอบความพึงพอใจ ใช้ทดสอบความพึงพอใจบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมร่วมสมัย

2. ขั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.1 สรุปแนวคิดและรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมประเภทโคมไฟตกแต่งบ้านจากการสัมภาษณ์นักออกแบบและผู้บริโภคทั่วไป

2.2 ออกแบบร่างโคมไฟทั้ง 3 ประเภท (จัดเป็น 10 ชุดๆละ 3 รูปแบบ)

2.3 คัดเลือกรูปแบบโคมไฟจากภาพแบบร่าง 10 ชุด (30 รูปแบบ) ให้เหลือ 1 ชุด (จากการคัดเลือกของผู้บริโภคทั่วไป)

2.4 นำภาพที่ถูกคัดเลือกมาออกแบบ 3 มิติเขียนสี ทั้ง 3 รูปแบบ

2.5 เขียนแบบรายละเอียด /ภาค

2.6 ผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคละ 1 ชุด 3 รูปแบบ (รวม 6 รูปแบบ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1.การเก็บข้อมูลภาคเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวมวิเคราะห์ จัดกลุ่มของเอกสาร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาด้วยการค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนังไทยภาคกลาง ภาคเหนือ รูปแบบ แนวคิดของเรื่อง และอื่นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ในการนำมาสื่อเรื่องราววัฒนธรรมให้

เกิดเอกลักษณ์ของแต่ละภาคและเกิดการเรียนรู้ได้ และศึกษาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเดิม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ผลิตภัณฑ์ และนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความร่วมสมัย

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากพื้นที่ที่ทำวิจัยตามกระบวนการดังนี้

2.1.สำรวจภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง ด้วยการถ่ายภาพจิตรกรรมไทย

2.2 จดบันทึกรายละเอียดของภาพจิตรกรรมฝาผนัง

2.3 สังเกตลักษณะรูปแบบที่ปรากฏในภาพ

2.4 สัมภาษณ์ผู้รู้ (ศิลปินด้านจิตรกรรมไทย) เพื่อค้นหาลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ด้วยการจดบันทึก

2.5 สำรวจผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมเดิมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นแนวคิดในการออกแบบพัฒนาให้สามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ดี

2.6 สำรวจรูปแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเดิมจากแหล่งขายในเขตภาคเหนือและภาคกลาง ด้วยการถ่ายภาพและจดบันทึกรายละเอียดเครื่องประดับ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทชุดโคมไฟ (โคมไฟตั้งพื้น โคมไฟติดผนัง โคมไฟเพดาน) จำนวน 6 ตัว (ภาคเหนือ 3 ตัว ภาคกลาง 3 ตัว)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทโคมไฟและรูปแบบจิตรกรรมไทยมาทำการตรวจสอบและจัดกลุ่มข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้ที่เป็นเอกสาร รูปแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทโคมไฟและรูปแบบจิตรกรรมไทยมาจัดหมวดหมู่

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามทั้งจากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาเรียบเรียงให้ได้ข้อความที่สมบูรณ์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามทุกรูปแบบมาตรวจสอบความถูกต้องด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูล คือ แหล่งเวลา (เพื่อตรวจสอบข้อมูลจากเวลาที่ต่างกันว่าจะได้คำตอบเหมือนกันหรือไม่) แหล่งบุคคล (เพื่อตรวจสอบข้อมูลด้านจิตรกรรมไทยภาคเหนือและภาคกลางจากผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกันว่าข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่) แหล่งสถานที่ (เพื่อตรวจสอบข้อมูลจากสถานที่ที่ต่างกันว่าข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่) เพื่อหาความเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูล

4. การตรวจสอบสามเส้า เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลจากด้านต่างๆ เช่น ด้านข้อมูล (แหล่งเวลา แหล่งบุคคล แหล่งสถานที่) ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (สุกangk จันทวานิช. 2551 : 129)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น รูปแบบภาพจิตรกรรมฝาผนัง รูปแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม การออกแบบเรื่องราวและรูปแบบ เพื่อนำไปเป็นแนวคิดในการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ให้เกิดเอกลักษณ์ของพื้นที่ถิ่นภาคเหนือและภาคกลาง เกิดกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต การดำรงชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร เป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักการและเหตุผลจากทฤษฎีต่างๆร่วมกับรูปแบบจิตรกรรมไทย โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ร่วมกับกรอบแนวคิด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมของเนื้อหา โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ วิเคราะห์รูปแบบจิตรกรรมไทย และวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมของ ภาคเหนือและภาคกลาง นำมาเป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาและผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมเพื่อสื่อเอกลักษณ์พื้นที่ถิ่นจากจิตรกรรมฝาผนัง

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เป็นการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การสังเกต ด้วยการเทียบเคียงกับทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

1.2.1 วิเคราะห์รูปแบบจิตรกรรมไทยและผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม

1.2.2 วิเคราะห์เทคนิคการเขียนและการผลิต

1.2.3 วิเคราะห์รูปแบบที่ได้จากการสังเกต การสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์

1.2.4 วิเคราะห์รูปแบบเดิมเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ให้สื่อถึงการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและคนในชุมชน

1.2.5 วิเคราะห์รูปแบบที่ได้จากการผสมผสานกับภาพจิตรกรรมไทย

2. การวิเคราะห์แบบจำแนกชนิดข้อมูล คือการแยกข้อมูลออกเป็นประเภทตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและลักษณะของข้อมูล และใช้ทฤษฎีการออกแบบ ทฤษฎีการเรียนรู้ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตารางวิเคราะห์ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดผลสูงสุดในการออกแบบพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมเพื่อสื่อเอกลักษณ์พื้นที่ถิ่นจากงานจิตรกรรมฝาผนัง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถจำหน่ายได้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การนำเสนอเชิงพรรณนา ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบข้อมูลทางวิชาการ เช่น ทฤษฎีต่างๆ ทั้งที่เป็นประวัติศาสตร์ จิตรกรรมฝาผนังภาคเหนือและภาคกลาง พัฒนาการจิตรกรรมไทย รูปแบบ เรื่องราว คติความเชื่อ รูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมทั้งประเภทโคมไฟและแบบอื่นๆ ของทั้ง 2 ภาค นำมาเปรียบเทียบเป็นลำดับขั้นให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เพื่อทำการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมประเภทโคมไฟเพื่อสื่อเอกลักษณ์พื้นถิ่นจากงานจิตรกรรมฝาผนัง ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายและสอดคล้องกับตลาดผู้บริโภคในปัจจุบัน ด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ตารางแสดงภาพจิตรกรรมไทยภาคเหนือและภาคกลางประกอบคำอธิบาย
2. ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม
3. ภาพร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมประเภทโคมไฟ
4. ต้นแบบผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมประเภทโคมไฟ

แผนดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน											
	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย
3.ออกแบบ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ รูปแบบผลิตภัณฑ์ เชิงวัฒนธรรมเพื่อ สัมภาษณ์กลุ่มนัก ออกแบบ อาจารย์ จากมหาวิทยาลัย ศิลปบัณฑิต จิตรกรรมไทย					↔							
4.รวบรวมแบบ สัมภาษณ์เพื่อแยก ข้อมูลในแต่ละหัว เรื่อง						↔						
5. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อ ออกแบบและสร้าง ผลิตภัณฑ์เชิง วัฒนธรรมให้ เหมาะสมกับการ เรียนรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทยที่ดี งาม							↔					

